

Respect pentru oameni și cărti

Ce ar trebui să știe orice băiat

zeci

Conversii duhovnicești despre
ce este cel mai important în viață

Preot Alexie Graciov

În această carte, deosebită cărții în față, sunt lămurite din punct de vedere teologic, care sunt importante pentru prelucrarea și înțelegerea morală a copiilor și adolescenților.

CE AR TREBUI SĂ ȘTIE ORICE BĂIAT

sau

Conversii duhovnicești despre
ce este cel mai important în viață

Traducere din limba rusă:

Cristea Florentina

EDITURA EGUMENITĂ

2017

Prefață

Prefață

Educația morală a copilului are loc în familie, care este un organism duhovnicesc și fizic independent. De aceea, este greu să analizăm mereu însemnatatea pe care o are în acest proces exemplul părintilor. „Așchia nu sare departe de trunchi” – adevărul acestui proverb este confirmat mereu: încă din copilarie copilul îi imită în multe privințe pe tatăl și pe mama sa. Și este bine dacă părinții trăiesc în credință – aceasta este o mare garanție a faptului că, urmărind zi de zi viața lor, urmând exemplul lor, copilul se va deprinde și el cu buna credință și va trăi și el o viată duhovnicească.

Familia ortodoxă este numită „mica Biserică”. Ea, la fel ca și Biserica cea mare, își are ierarhia ei, alcătuită din cei ai casei: tatăl ascultă de Dumnezeu, mama – de tata, copiii – de mama și de tata. Acesta este arborele viu al familiei, care crește drept, cu rădăcini viguroase și ramuri verzi. În relațiile de familie trebuie să domnească duhul înțelegerii reciproce și al dragostei, pe care îl propovăduiește Biserica și a cărui expresie este viața bisericească exterioară. În relațiile dintre părinți și copii nu trebuie să aibă loc neîncrederea, viclenia, dușmănia. Dar încrederea și

iubirea nu exclud deloc principiile ascultării și al disciplinei – ale temeliei solide a educației.

În zilele noastre în educația familială modernă domnește un alt principiu – principiul democratic al egalității dintre părinți și copii. Există o concepție, care a pătruns la noi din aşa numitele ţări „libere”, cum că copilul este o persoană care se dezvoltă singură, care trebuie să crească „liberă”, fără a întâmpina în dezvoltarea sa nicio „barieră”. Copilului, care este crescut după acest sistem, totul îi este permis, orice poftă și dorințe ale sale sunt satisfăcute imediat. Astfel, unii părinți își arată dragostea lor față de copii îngăduindu-le totul: să se uite ore întregi la televizor, să se plimbe (mai exact, să hoinărească) pe stradă cât vor, în general – să facă tot ceea ce le trăsnește prin cap.

Biserica Ortodoxă în mod categoric nu acceptă acest statut. Tradiția noastră culturală cu privire la educație, care s-a format de-a lungul secolelor, ajută la dezvăluirea personalității copilului nu pe calea pe care totul îi este îngăduit și a dezvoltării peste măsură a „eului” său, ci pe calea contrară ei, a învățării înfrânrării.

Obiectivul principal – dacă am arăta pe scurt esența sistemului național ortodox de educație – este tendința de a-l introduce pe copil în viața ulterioară de adult pe porțile strâmte ale ascultării și înfrânrării, care mai târziu îi vor da posibilitatea de a sta singur împotriva răului din afara și

din interiorul său. Numai o asemenea educație îl va învăța pe copil să se orienteze corect în lume, să își clădească corect relațiile cu oamenii și, poate, îl va apăra și de crize și îmbolnăviri psihice.

Faptul că astăzi este la modă ca totul să fie permis și aşa numita „educație liberă” duc mai înainte de toate la faptul că sunt întrerupte relațiile corecte, ierarhice, în familie, copilul încetează cu desăvârșire să îi mai respecte pe părinți, începe să vorbească cu ei cu dispreț, își permite să jignească calitatea lor, iar la vîrsta de adolescent, pur și simplu, rupe relațiile cu ei.

De ce se rupe adolescentul de căminul părintesc? Tot în virtutea faptului că, obișnuit ca totul să îi fie îngăduit, el tinde mereu către alte și alte desfătări, către alte senzații noi, neîncercate încă. La vîrsta de adolescent lucrează în el tot mai tare patimile, cu care el nu este obișnuit să se lupte.

Crescându-l pe copil, părinții, vrând-nevrând – prin cuvânt, prin faptă, prin exemplul lor – formează în el un oarecare sistem de idealiuri și competențe. Educația într-o familie ortodoxă îl conduce către cel mai înalt ideal – către Hristos și, dacă copilul își însușește acest ideal, oricare alte „sisteme de valori” vor ceda în fața lui în sufletul copilului, pentru că între ele și el nu există nicio asemănare. Iar principala autoritate pentru copil trebuie să fie părinții lui, tatăl și mama – altfel locul lor în mod inevitabil îl vor ocupa alții oameni.

În cartea *Ce ar trebui să știe orice băiat* se face o încercare de a povesti despre o astfel de familie, în care domnește duhul dragostei și al încrederii și, în același timp, copiii sunt crescuți în ascultare față de părinți. Tatăl băiatului este pentru fiul său și principala autoritate, și un prieten, cu care pot fi dezbatute în mod deschis cele mai complicate și chiar „indecente” probleme care îl frământă pe adolescent. Poate că nu toate problemele esențiale ale educației și-au găsit rezolvarea în carte; totuși, cred că pentru mulți ea se va dovedi a fi folositoare și interesantă.

*Preotul Alexie Graciov,
medic pediatru*

PARTEA ÎNTÂI

„Cum am apărut eu pe lume?”

Odată, la cină, mama și tata au adus vorba despre trecut. Si și-au adus aminte cum foarte de mult, în anii studenției, au pornit împreună cu prietenii lor într-o plimbare cu bărci ușoare și rapide. Multe aventuri s-au întâmplat atunci, și amuzante, și primejdioase; părinții parcă retrăiau din nou întâmplările acestor zile... Dar glasul fiului lor de cinci ani, al lui Andriușa¹, i-a întors la realitate:

- Dar eu atunci unde eram?
- Tu încă nu erai - a răspuns repede, în treacăt, mama.

Lui Andriușa îi mai fusese și înainte dat să audă de la cei mari acest răspuns enigmatic, chiar se obișnuise cu el. Dar azi pentru întâia oară a căzut pe gânduri... S-au întâmplat diverse lucruri interesante, iar el în acest timp nu a fost cu părinții și ei au trăit singuri și nu l-au căutat... Tata avea un câine mare ciobănesc, intelligent, pe nume Rex, când el, Andriușa, „încă nu era”. Mai avea un tip deosebit de submarin, ca cel din

¹ Andriușa – diminutiv al prenumelui Andrei.

prezent - de asemenea, când el „nu era”. Mama locuia în centrul orașului, la bunica, într-o casă cu tavane înalte, iar el iarăși „nu era”. Și la plimbare cu bărcile mama și tata au mers tot fără el, pentru că el iarăși „nu era”...

Părinții continuau să își aducă aminte felurite întâmplări, iar Andriușa se gândea. El era un băiat cuminte, intelligent și știa deja să gândească, ceea ce, după cum socotea tatăl lui, era mult mai greu decât să vorbească și chiar decât să citească și să scrie.

Dacă „tata nu este”, înseamnă că este la serviciu. Dacă „mama nu este” (ceea ce se întâmplă foarte rar), înseamnă că este la magazin. Bunica acum nu este aici, dar ea întotdeauna poate fi sunată la telefon și rugată să vină. Cealaltă bunică locuiește departe, la ea trebuie să mergi cu trenul. Bunicul nu mai este... pentru că a murit... Sufletul lui s-a dus la Dumnezeu. Așa că bunicul nu este aici cu noi, dar nici nu trebuie să spunem că „el nu există”: el există, noi îl iubim și ne rugăm pentru el.

Furat de aceste gânduri serioase, Andriușa a uitat cu totul de mâncare. Plimba automat lingura prin farfurie, trasând parcă în casă nemâncată niște desene și aceasta a atras atenția mamei:

- Andriușa, de ce nu mănânci? Nu e bun? Iar eu atât m-am străduit!...

Băiatul a dat din cap în semn negativ, ceea ce însemna: „Nu, nicidecum, e foarte bun!” – și a mâncat două-trei linguri. Iar apoi a întrebat:

- Eu nu eram nicăieri? Sau undeva, totuși, eram?

- Poate că undeva pe lună - a zâmbit mama. Tu ia și mânâncă, mânâncă!

- Pe lună?... – băiatul era atât de încurcat încât mamei i-a părut rău de gluma ei. Și a înțeles că este timpul să îi povestească fiului ei „de unde vin copiii”. Cu atât mai mult că peste câteva luni urma să se mărească familia.

- Am glumit, Andriușa. Mânâncă, te rog. Și, de vreme ce te interesează atât de mult, hai să îl rugăm pe tata să îți povestească totul în amănuț - și mama a îndreptat o privire plină de înțeles spre tata. Iar el a dat din cap în semn de aprobare.

- Dar când? – a întrebat băiatul.

- Uite, duceți-vă împreună astăzi la o plimbare înainte de culcare. Numai că mai întâi să îmi răspunzi la o întrebare: ai vrea să ai un frățior sau o surioară mai mică?

- Bineînteleș că aş vrea! Ne-am juca împreună...

- Ei, bine. Acum este primăvară, apoi va fi vară, iar la toamnă, când vor cădea frunzele din copaci, vei avea, poate, un frate sau o soră.

Ia te uită! Cât de interesant și de curios a devenit totul dintr-odată! Andriușa a întrebat:

- Și unde este el - acest frățior? Sau surioară?

Dar mama doar a zâmbit fără să îi spună nimic.